

تحلیل محتوای ارتباطات غیر کلامی در بین کمدین‌های سینمای صامت کلاسیک هالیوود*

غلامرضا آذری** - علی‌اکبر فرهنگی***

// :
// :

چکیده:

برخی از روش‌های بنیادین "مطالعات رسانه‌ای" بررسی جنبه‌های زیباشناختی، نشانه‌شناختی و محتوا کاوی ارتباطات غیر کلامی "تصاویر سینما" به مثابه‌ی رسانه جمعی توده‌وار است. سینما از آغازین روزهای پدید آمدن، تنها یک وظیفه مهم ارتباطی بر عهده داشته است و آن هم برقراری ارتباط با "مخاطب". بازیگران سینمای کمدی "صامت" از همان ابتدا موفق شدند که این وظیفه ارتباطی را عملی سازند. آنان با به کارگیری مؤثر حرکات و رفتارهای غیر کلامی به ارزش واقعی و اصیل "سینمای صامت هالیوود و شیوه‌های بازیگری" آن معنا دادند و این ژانر سینمایی را توأم با ابعاد تفریحی، سرگرم کننده و خنده‌آورش غنا بخشیدند و در بین "مخاطبان جهانی" که هر کدام دارای فرهنگ‌های متفاوتی بودند، شناساندند. نظریه‌ها و پژوهش‌های کلاسیک و معاصر مربوط به کمدی، نشانه‌شناسی و ارتباطات غیر کلامی؛ فعالیت تاریخی، هدفمند و تأثیرگذار این کمدین‌های مشهور را به تأیید می‌گذارد. این مقاله با طرح مفهوم و درک نشانه‌شناسانه‌ی ارتباطات غیر کلامی در بین کمدین‌های برگزیده‌ی سینمای کلاسیک صامت هالیوود، علل و چرایی وضعیت موفقیت‌آمیز آنان را به آزمون و توضیح می‌گذارد.

واژه‌های کلیدی:

ارتباطات غیر کلامی، اشارات اندامی، تحلیل محتوا، حالات بدنی، کمدین صامت، نشانه‌شناسی.

باید اذعان کرد، امروز وقتی به بیشتر فیلم‌های صامت غیر کمیک نگاه می‌کنیم اکثرشان به عنوان فیلم‌هایی کلاسیک و ماندگار در تاریخ سینما مطرح می‌شوند. در حالی که فیلم‌های کمدی صامت، هنوز تازگی و شکوه خود را حفظ کرده‌اند و بخشی مهم از دوران پیدایی حرکات غیر کلامی اثربخش در سینما را تشکیل می‌دهند. بازیگران برجسته و متعهد سینمای کمدی صامت با استفاده از مهارت‌های رفتار غیر کلامی موفق به جذب "مخاطبان جهانی" شدند. آنان نوعی "خود ابداعی اندامی" را در شیوه‌های بازیگری ارائه می‌کردند و به نوعی بداهه‌سازی پویا در رابطه با تماشاگر می‌رسیدند. بارها و بارها، حالات بدنی و اشارات اندامی آنان در خلق موقعیت تصاویر کمیک به آزمون گذاشته می‌شد و هر صحنه به قدری حرفه‌ای ساخته و به اندازه‌ای تکرار می‌گردید تا "لحظه‌ی" نوع خنده برای تماشاگران حاصل شود.

نگارنده با توجه به فهرست آشنای بازیگران این ژانر سینمایی - و اهمیت جایگاه آنان در هر اثر ساخته‌شده‌ی سینمای صامت کلاسیک کمدی - پنج نفر از این بازیگران را به لحاظ سبک و شیوه‌ی بازیگری و ارائه حرکات، رفتارها و نشانه‌های غیر کلامی برگزید و مبتنی بر پنج هدف کاربردی به صورت تحلیل محتوای آشکار و پنهان دوازده فیلم منتخب - که مراحل روش‌شناسی آن خواهد آمد - به بررسی ژرفانگر و نشانه‌شناسانه‌ی ارتباطات غیر کلامی آنان روی آورد. نوشتار حاضر، جهت درک علمی این پژوهش - که در ایران برای نخستین بار به انجام رسیده است فراهم آمده و نیز سعی دارد، آفق‌های قابل توجه در این حوزه را روشن سازد.

مفهوم "خنده" در بین کمدین‌های سینمای کلاسیک هالیوود طی سال‌های ۱۹۲۰ تا ۱۹۴۰ یکی از عوامل اصلی موفقیت "ژانر کمدی صامت" است. آن چه در عمق واکنش‌های خنده‌دار حرکات و رفتارهای غیر کلامی کمدین‌های صامت پدید می‌آید حاصل استفاده صحیح و به جای حالات بدنی و اشارات اندامی آنهاست. "سینما" به عنوان یک رسانه‌ی جمعی توده‌وار از همان دوران ظهور، بهترین مجرا و حامل ارتباطی برای انتقال پیام‌های کمیک بوده است.

می‌دانیم که "سینمای صامت" جنبه‌های گوناگون ناشی از فیلم‌های کمیک را تاکنون به عرصه تماشا کشانده و نقش بی‌نظیر بازیگران را به حوزه‌ی تحلیل و بررسی وارد کرده و فیلم کمدی همچنان وسیله و ابزاری برای آزمایش است، اما در این زمینه هنوز جای پژوهش‌های جدیدتر وجود دارد، چرا که گوشه‌هایی از آن همواره در تاریکی مانده و کمتر به آن پرداخته شده است. رسالتی که این نوشتار هم‌اکنون به دنبال آن است معرفی "پژوهشی جدید" در این عرصه است. عرصه‌ای که پژوهندگان و کمدی‌شناسان سراسر جهان آن را "عصر طلایی سینمای کمدی" (صدر، ۱۳۶۷، ۸؛ شولمن و پنمن، ۱۹۸۱، ۵۸) می‌نامند.

"استیو نیل و فرانک کروتنیک" (۱۳۷۸) در اهمیت بحث فوق با طرح موضوع "کمدی در نظام هالیوود" می‌نویسند: "کمدی، بخشی از صنعت و نظام زیباشناختی سینمای هالیوود بود. تولیدش به قاعده و منظم، و همیشه از جایگاهی مردمی برخوردار بود... بنابراین بسیاری از ویژگی‌های مشترک کمدین‌ها که شامل مهارت‌های اجرایی، قابلیت‌های فیزیکی و غیر کلامی، توانایی تقلید و تغییر چهره و لباس که برای تغییر موقعیت‌ها و رویدادها به وجود می‌آمد، در سبک نشانه‌شناسانه‌ی "کمدی کمدین" یافت می‌شود" (نیل و کروتنیک، ۱۳۷۸، ۱۱۷-۱۱۱).

طرح مسئله

بیان موضوعات مختلف در "مطالعات رسانه‌ای" با مقاصد گوناگونی انجام می‌پذیرد، این که دیدگاه یا رویکردی منجر به انتخاب موضوع یا مسئله‌ای گردد، امری کاملاً بدیهی و آشکار است. در عرصه بررسی‌های ارتباطی - سینمایی کلاسیک، سه عامل بسیار مهم هستند که به ترتیب عبارتند از:

- ۱- فیلم و تأثیر آن بر جامعه
- ۲- محتوا و کنش بازیگر در هر صحنه (فیلم)
- ۳- مخاطب و میزان علاقه‌مندی او (آذری، ۱۳۷۷، ۳۷-۳۵).

محقق بنابر هدف‌های کاربردی پژوهش، "عامل دوم" را مطرح نظر قرار داد زیرا توصیف موضوع نیازمند توجه به بخشی از تاریخ سینما بود که تنها در بطن "دوران صامت" یافت می‌شد. به دیگر روی، بازیگران ماندگار سینمای کمدی صامت به این دوران تعلق دارند زیرا به لحاظ بازیگری و میزان تأثیرگذاری و آن که متعلق به شرایط مطلوب دوران رشد هالیوود هستند در بیشتر پژوهش‌های سینمایی مدنظر قرار می‌گیرند. خوب می‌دانیم که سال‌هاست پنج کمدین

بزرگ سینمای کمدی صامت در گذشته‌اند: آلبور هاردی در ۱۹۵۷؛ استنلی لورل در ۱۹۶۵؛ باسترکیتن در ۱۹۶۶؛ هارولد لوید در ۱۹۷۱؛ و سرانجام چارلی چاپلین در ۱۹۷۷. لیک، نوع و سبک بازیگری آنها همواره زبانزد ارتباط‌گران و پژوهندگان سینمایی بوده و بیشتر صاحب‌نظران و محققان حرفه‌ای سینمای کمدی به سوی تحلیل کمی و کیفی تصاویر و محتوای عرضه شده آثار آنان شتافته‌اند (برای مثال بنگرید به: کوک، ۱۹۸۵؛ مست، ۱۹۷۹). قابل ذکر است که این تدقیق از سوی کارشناسان و متخصصان حوزه‌های علوم "نشانه‌شناسی و ارتباطات غیر کلامی" هم موردنظر قرار گرفته است. علت انتخاب این پنج کمدین از میان بازیگران و نام‌آوران خنده‌های واقعی در جهان کمدی کلاسیک بیشتر به محدوده موضوع این پژوهش و میزان کاربرد آن باز می‌گردد - و دیگر این که آنها ویژگی‌هایی مهم به شرح ذیل داشتند:

- ۱- پدیده "خنده" را می‌شناختند و این مکانیسم ارتباطی روان‌شناسانه را به بهترین صورت ممکن به مخاطبان ارائه می‌کردند.

تحلیل محتوای ارتباطات غیر کلامی در بین کمدین های سینمای صامت کلاسیک هالیوود

نمی‌داند - ناشی از تفسیر در امر نمایش و بازنمایی است؛ تفسیری که توأمان اشارات تلویحی موجود در متن و آموزه‌های ارائه شده در اجراء را در بر می‌گیرد.

در محتوای نظریه‌های نشانه‌شناسی و حوزه وسیع الطیف ارتباطات غیر کلامی دیدگاه‌هایی وجود دارند که در پژوهش حاضر به ویژه در استحکام چارچوب نظری بسیار جهت دهنده بودند. در زیر سعی داریم، مهم‌ترین آنها را از نظر بگذرانیم. لذا با ارائه تعاریف عملی کلاسیک از این دو مفهوم بحث را آغاز می‌کنیم:

الف - ارتباطات غیر کلامی^۲

از ارتباطات غیر کلامی تاکنون تعاریف بسیاری ارائه شده است: مایکل آرژیل در کتاب "روان‌شناسی ارتباطات و حرکات بدن" تعریف زیر را مطرح می‌کند: "ارتباطات غیر کلامی یا پیام‌رسانی بدنی، هنگامی روی می‌دهد که یک فرد به وسیله حالات چهره، لحن صدا، یا هر مجرای ارتباطی دیگر، فرد دیگری را تحت تأثیر قرار دهد. این امر ممکن است عمدی یا غیر عمدی باشد؛ در مورد اخیر می‌توانیم آن را رفتار غیر کلامی و در بعضی موارد نیز ابراز هیجان و ... بنامیم" (آرژیل، ۱۳۷۸، ۱۲). ویرجینیا پی. ریچموند و جیمز سی. مک کروسکی در کتاب "رفتار غیر کلامی در روابط میان فردی" به این تعریف رسیده‌اند: "فراگردی نشانه‌وار که یک شخص معنی برانگیزاننده در ذهن شخص دیگر یا شاخص به وسیله انواع پیام‌های غیر کلامی ایجاد می‌کند" (کروسکی، ۲۰۰۰، ۱).

همان طور که ملاحظه می‌کنیم، تعریف اول شامل کلیه حالات، نشانه‌ها، رفتارها و عواطف است که در جهت تأثیرگذاری افراد به کار می‌آید ولی تعریف دوم، گستره‌ی معانی تحریک کننده و جذاب پیام‌های بدنی و علائم و نشانه‌های چهره و رفتار را شامل می‌شود.

ب - نشانه‌شناسی

نشانه‌شناسی^۳ در اصل به معنای "علم نشانه‌ها" است. واژه "سمیوتیک"^۴ از ریشه یونانی "سمیون"^۵ یا "نشانه" است و از آن برای توصیف تلاشی نظام یافته برای فهم این مسئله که "نشانه‌ها" چیستند و چگونه عمل می‌کنند استفاده می‌شود. پی‌برگرو در تعریف عملی این علم می‌نویسد: "نشانه‌شناسی به عنوان یک حوزه علمی، همان طور که از نام آن هم پیداست سه حیطة اصلی برای مطالعه دارد: ۱ - علامت، که بر گونه‌های متفاوت علائم تأکید می‌ورزد؛ ۲ - رمزها، که به درک نشانه‌شناسانه‌ی معانی تصاویر منجر می‌شود؛ و ۳ - فرهنگ بصری^۶، که در عمل به رمزها و علائم موجودیت داده و آنها را کاربردی برای تفسیر پیام‌ها قلمداد می‌کند" (گیرو، ۱۳۸۰، ۲۰-۱۹).

در سینما، مطالعه و بررسی نشانه‌های تصویری و تفسیر آن را نشانه‌شناسی یا دانش مطالعه علائم تصویری می‌نامند و این می‌تواند هم از طریق ارتباط کلامی صورت پذیرد و هم ارتباط غیر کلامی. نشانه‌شناسان سینمایی بر این باورند که "نما" (واحد ساختاری محتوایی یک فیلم) اصلی‌ترین واحد تصویری است که به یک فیلم معنا داده و آن را هدف‌مند می‌سازد. در این مقاله با اتکاء به نظریه‌های نشانه‌شناسان بزرگ سعی کرده‌ایم از طریق تجزیه و تحلیل "صحنه‌ها" و مفاهیم "دال" (خود تصویر) و "مدلول" (محتوای آن) معنای ارتباط غیر کلامی حرکات، رفتارها و نشانه‌های بدنی - چهره‌ای کمدین‌های صامت را باز شناسیم

۲- "رفتار غیر کلامی کمیک" را به راحتی اجرا کرده و به عنوان رمزگذار و فرستنده به مخاطبان سراسر جهان به عنوان گیرندگان یا مخاطبان جهانی انتقال می‌دادند.

۳- مفهوم پیچیده و رازآلود "زبان بدن" را کشف می‌کردند و در پرتو سبک ارتباطی خود پیام‌های آشکار و پنهان را در "مجرای حرکات چهره‌ای" منتقل می‌ساختند.

۴- سنت "حرکات آوایی و بیانگر" را بنیان گذاردند و از این طریق قدرت بی‌چون و چرای ارتباطات غیر کلامی را به اثبات رساندند.

با توجه به شرح موارد فوق می‌توان اذعان داشت که پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این سئوالات است [در محتوای فیلم‌ها: ۱) این کمدین‌ها برای تأثیرگذاری بر مخاطبان از چه نوع "نشانه‌هایی" استفاده می‌کردند؟ ۲) این کمدین‌ها در ارتباطات غیر کلامی‌شان از چه نوع "رمزگانی" استفاده می‌کردند؟ ۳) این کمدین‌ها در حرکات میان فردی‌شان از چه نوع "رفتارهایی" استفاده می‌کردند؟ ۴) این کمدین‌ها در اشارات اندامی‌شان از چه نوع "حالاتی" استفاده می‌کردند؟ ۵) این کمدین‌ها در نشانه‌های چهره‌ای‌شان از چه نوع "بیانگری‌هایی" استفاده می‌کردند؟

می‌دانیم که پرسش‌های بالا تنها بخشی از ویژگی‌های رفتاری - حرکتی کمدین‌ها را آشکار می‌سازد و از طرفی پاسخ نسبی به آنها می‌تواند ابعاد حرکات غیر کلامی و درک نشانه‌شناسانه کنش‌های بازیگری‌شان را مشخص سازد.

چارچوب نظری و تدوین فرضیه‌ها

به طور کلی نظریات مختلفی درباره‌ی ماهیت خنده و کمدی وجود دارند؛ برخی از نظریه‌ها "خنده" را به عنوان صفت مشخصه خود پذیرفته و برخی دیگر "خنده" را مسئله‌ی قطعی در کمدی به شمار می‌آورند و گروه سوم، خنده را جزء فضیلت اثر کمیک می‌دانند؛ اما در مقابل هستند کسانی که خلاف این نظرها را دارند. اگر چه خنده و شوخی فی‌نفسه یک پدیده مطلق در کمدی نیستند، اما در اشکال متفاوت مزاح، لغو و شوخی کلامی، جوک‌ها، نغزها و لحظات کمیک، جزء اصلی طرح و توطئه اثر به حساب می‌آیند. اغلب کمدی‌ها چنین خصوصیتی دارند و به همین دلیل، توجه به پدیده خنده و شوخی، امری ضروری است. خنده صرفاً در اثر شوخی و مزاح پدید نمی‌آید؛ چرا که می‌توان از طریق قفلک دادن، ایجاد حرکات بدنی، گازهای خنده‌آور (نیترواکسید) و علائم «K-1» نیز افراد را خندانند. بنابراین، همان طور که همه ما می‌دانیم، نمونه‌های خاص مزاح همیشه موجب خنده نمی‌شوند. درجات خنده از نظر وسعت مخاطبین و موقعیتی نسبت به موقعیت دیگر قابل تغییرند. به علاوه، این خود یکی از دلایلی است که بعضی وقت‌ها از عنوان کردن "مبحث خنده" در صدر بحث کمدی و رفتارهای خنده‌دار بدنی، خودداری می‌کنیم. "انتونی سیزون" (۱۹۸۰) این مسأله را به خوبی مورد بررسی قرار داد و دریافت که جداسازی و انشقاق در امر نمایش و بازنمایی غیر کلامی است که جنبه‌های نشانه‌شناسانه‌ی آن را مطرح ساخته و موجب ایجاد خنده می‌شود. به باور او، آن خنده نابی که در مزاح غیر کلامی حرکات بدنی وجود دارد - برخلاف خنده‌ای که دلیلش را هیچ کس

- ۱- به نظر می‌رسد میان "نقش شخصیت‌های کم‌دی" و "حرکات میان فردی" آنها رابطه وجود داشته باشد.
- ۲- به نظر می‌رسد میان "بازیگری شخصیت‌های کم‌دی" و "نشانه‌های سر و دست" آنها رابطه وجود داشته باشد.
- ۳- به نظر می‌رسد میان "نگاه خیره کم‌دین‌ها" و نحوه "تأثیرگذاری حالات بدنی" رابطه وجود داشته باشد.
- ۴- به نظر می‌رسد میان "بیان چهره‌های کم‌دین‌ها" و بروز "عواطف و احساسات هر نقش" رابطه وجود داشته باشد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش به روش "تحلیل محتوا" انجام گرفته است و "جامعه آماری" مورد بررسی براساس محدوده زمانی (۱۹۴۰-۱۹۲۰) شامل دوازده فیلم صامت به نام‌های: پسر بچه (۱۹۲۱)، جویندگان طلا (۱۹۲۵)، عصر جدید (۱۹۳۶)، "هرگز ضعیف نباش" (۱۹۲۱)، چرا نگرانی؟ (۱۹۲۳)، ایمنی آخر (۱۹۲۳)، دریانورد (۱۹۲۴)، ژنرال (۱۹۲۶)، فیلمبردار (۱۹۲۸)، آوای فاخته (۱۹۲۷)، بگذار بخند (۱۹۲۸) و آزادی (۱۹۲۹)، است که به ترتیب نام کم‌دین‌ها و سابقه‌ی کاری و فعالیت حرفه‌ای آنها برگزیده شده‌اند.

در این مقاله از روش‌های نمونه‌گیری "تصادفی ساده"، "خوشه‌ای یا چند مرحله‌ای" به صورت ترکیبی استفاده شد تا احتمال انتخاب گروهی کم‌دین‌های صامت کلاسیک از میان گروه‌های دیگر ساده‌تر صورت پذیرد. با قرعه‌کشی احتمالی ساده به شیوه‌ی مطبق و لایه‌بندی شده به هر کم‌دین در طول دوران بازیگری "سه فیلم" اختصاص داده شد. ابزار اندازه‌گیری در این تحقیق با توجه به روش تحلیل محتوا، پرسشنامه معکوس بوده است. بدین ترتیب، از طریق آموزش‌های متعدد به گروه‌های کدگذار اول و دوم و تقطیع "صحنه‌ها" به صورت جداسازی "پلان" و "سکانس" و با در نظر گرفتن میزان کاربردی زمان فیلم برحسب "ثانیه" و "دقیقه" (به عنوان پارامترهای متریک برای اندازه‌گیری محتوای حرکات غیرکلامی کم‌دین) مراحل تحلیل انجام شد. در این تحقیق واحد مضمون یا تحلیل ما از یک سو "صحنه" (جنبه‌ی آشکار تصویر که مشاهده می‌شود) و از دیگر سو، یک "پیام واحد" یا مجموعه‌ای از حرکات و رفتارهای غیرکلامی است که در یک صحنه‌ی مشخص از جانب بازیگر یا کم‌دین (جنبه‌ی پنهان تصویر که در برگزیده پیام غیرکلامی و قابل درک و تفسیر است) به عنوان یک "واحد مستقل" ارائه می‌شود. در این پژوهش همچنین، برای تجزیه و تحلیل دقیق «کمی و کیفی» سینمای کم‌دی صامت از یک الگوی ارتباطی «خطی نمادین» استفاده شده است که به جهت

(برای آشنایی بیشتر با نظریه‌های نشانه‌شناسی ر.ک. به: دوسوسور، ۱۳۷۸؛ وولن، ۱۳۶۳؛ اِکو، ۱۹۷۶، متر، ۱۳۷۶؛ چندلر، ۲۰۰۲).

در سینما، تحقیق و مطالعه در باب بیان چهره، نگاه کردن و تماس چشمی، وضع اندامی، اشاره‌های اندامی، حرکات بدن (طرز راه رفتن، ایستادن، نشستن و...)، تماس‌های بدنی، لباس و سایر جنبه‌های ظاهری بازیگران که در تصویر به عنوان علائم و نشانه‌های فیزیکی - رفتاری شناخته می‌شوند، ارتباطات غیرکلامی نامیده می‌شود. در این مقاله با پشتوانه‌ی نظریه‌های کاربردی ارتباطات غیرکلامی و شناخت تخصصی حرکات و رفتارها و نشانه‌های بازیگران کم‌دی صامت کلاسیک هالیوود و مبتنی بر "اصول نشانه‌شناسی" کوشیده‌ایم در بطن تصاویر برگزیده نشانه‌های غیرکلامی را بازکاویم (برای اطلاعات کامل از نظریه‌های ارتباط غیرکلامی ر.ک. به: هال، ۱۹۵۹؛ روش و کیس، ۱۹۶۴؛ بردویسل، ۱۹۷۰؛ اِکمن و فریزن، ۱۹۷۱؛ مهرابی‌ن، ۱۹۸۱؛ نَب، ۱۹۹۲؛ بال، ۱۹۸۳ و فاست، ۱۹۷۰).

ج - امتزاج نظریه‌های نشانه‌شناسی

و ارتباط غیرکلامی:

با ترکیب نظریه‌های فوق، نشانه‌شناسی کاربردی سینمای صامت از دیدگاه ارتباطات غیرکلامی، برای محققان در این پژوهش، دو معنا دارد:

- ۱- تلاش برای درک فیلم (کم‌دی)، از این حیث که چگونه فهمیده می‌شود.
 - ۲- تلاش برای درک ساز و کار رابطه‌ای فیلم و محتوای تصویری آن.
- در سینمای صامت کم‌دی، تمام الگوهای "معنا" در رفتار غیرکلامی کم‌دین از لحاظ "فُرم" یا "شکل" بسیار شبیه یکدیگرند. در هر یک از این الگوها سه عنصر وجود دارد که در مطالعه‌ی مفهوم آنها از سه روش زیر کمک گرفته‌ایم:
- ۱- علائم چهره‌ای - رفتاری و حرکات بدنی.
 - ۲- مفهومی که تصویر در قالب نشانه به آن اشاره می‌کند.
 - ۳- کم‌دین (بازیگر) به کاربرنده این علائم.
- لذا محققان با توجه به این اهمیت و تمرکز بر ژرفای دیدگاه‌های نظری و جزء-جزء حرکات و رفتارهای غیرکلامی کم‌دین‌های صامت و قصد پاسخگویی به "پنج پرسش" مطرح شده فرضیه‌های ذیل را برای بررسی و آزمون تدوین کرده‌اند:

تحلیل محتوای ارتباطات غیر کلامی در بین
کمدین های سینمای صامت کلاسیک هالیوود

(Cramer's V = ۰/۱۵۸)

« »

($\chi^2 = ۲۱/۰۳۹$ ، $P < ۰/۰۵۰$)
%

۴- بیان چهره‌های کمدین‌ها و بروز عواطف و احساسات هر نقش:

: ()

()

						/		
/	/	/	/	/	/			
	/	/	/	/				
/			/	/	/			
/		/	/		/			
/	/		/	/	/			
/	/	/	/		/			
3/4	/		/	/	/			
/	/	/	/	/	/			
	/		/	/	/			
/	/		/		/			
/	/	/	/	/				
/	/			/				
	/	/	/	/				

1/2

/ /

/

/

/

()

/

()

/

()

/

¹³ Body Movements

- Birdwhistell, Ray (1968), "Kinesics" in D.L. Sills (ed.), *"International Encyclopedia of the Social Science"*, Vol: (8), Macmillan Press, New York.
- Bull, Peter (1983), *"Body Movement and Interpersonal Communication"*, John Wiley & Sons Press, New York.
- Chandler, Daniel (2002), *"Semiotics" [The Basics]*, Routledge Press London.
- Cook, Pan (1985), *"The Cinema Book"*, British Institute Press, London.
- Ciccone, Anthony A. (1980), *"The Language of Comedy: Four Farces by Moliere"*, Porrua Turanzas, Potomac Press.
- Eco, Umberto (1976), *"A Theory of Semiotics"*, Indiana University Press, Blomington.
- Ekman, Paul, Friesen, Wallace and S.S. Tomkins (1971), *"Facial Affect Scoring Technique"*, A first Validity Study, *Semiotica*, No: (3).
- Fast, Julius (1970), *"Body Language"*, M. Evance Press, New York .
- Hall, Edward T. (1959), *"The Silent Language"*, Garden City, Doubleday Press, NJ.
- Knapp, M. L., and Hall, J. A. (1992), *"Nonverbal Communication in human interaction"* (3rd ed.), Holt, Rinehart & Winston Press, New York.
- Mast, Gerald (1979), *"The Comic Mind: Comedy and The Movies"*, (2rd ed.), University of Chigago Press, Chicago.
- Mehrabian, Albert (1981), *"Silent Messages": Implicit Communication of Emotions and Attitudes*, (2r ed.), Belmont, Wadsworth Press, CA.
- Richmond, Virginia P. and McCroskey, James C. (2000), *"Nonverbal Behavior in Interpersonal Relations"*, (4rd ed.), Allyn and Bacon Press, Boston.
- Ruesch, Jurgen and Kess, Weldon (1964), *"Nonverbal Communication: Notes on the Visual Perception of Human Relations"*, University of California Press, Berkeley & Los Angeles.
- Shulman, A. D. and Penman, R. (1981), *"Nonverbal Communication"* in The Book of *"Contact – Human Communication and its history"*, by: Williams, R., Thames, London.